

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТУ САМООЦІНЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ У КРАЇНАХ ЗАРУБІЖЖЯ

Оксана Овчарук, д.пед.н., проф.

Інститут цифровізації освіти НАПН України
м. Київ, Україна

Використання інструментів для самооцінювання цифрової компетентності вчителів у країнах зарубіжжя базується на науково-методологічних підходах, що передбачають, перш за все, необхідність надання вчителю свободи у виборі таких інструментів та їх подальшого використання для власних професійних потреб, як, наприклад, побудова траєкторії професійного самовдосконалення та саморозвитку. Серед зарубіжних дослідників, що піднімають питання самооцінювання фахових компетентностей вчителя, слід виокремити таких: Дж. Бейлі (Gerald D. Bailey) (Bailey, 1981), Х. Андраде (Heidi L. Andrade) (Andrade, 2019), Р. Тежейро (Tejeiro, R. A.) Ж. Гомес-Валеціло (J. L. Gomez-Vallecillo), М. Перегріна (M. Pelegrina) (Tejeiro et al., 2012) та ін.

Інструменти для самооцінювання професійної майстерності вчителів пропонуються організаціями, що відповідають за підвищення кваліфікації вчителів, директорів шкіл і, водночас, вимірюють якість загальної середньої освіти та здійснюють сертифікацію вчителів. В Україні на державному рівні інструменти самооцінювання запропоновані Державною службою якості освіти (ДСЯО) починаючи з 2019 року. ДСЯО було надано низку інструментів самооцінювання якості діяльності закладу освіти, де вчителю необхідно відповісти на запитання щодо ролі системи підвищення кваліфікації та використання вчителем цифрових засобів. Зокрема, Державною службою якості освіти декілька років поспіль пропонується інструмент під назвою «Анкета для самооцінювання учасниками сертифікації власної педагогічної майстерності» (<http://bitly.ws/Hn3C>), затверджену наказом ДСЯО від 23.03.2021 № 01-11/26. Ці інструменти спираються на Положення про сертифікацію педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 р. №1190 (<http://bitly.ws/Hn3Z>).

Також існує низка освітніх ресурсів з підвищення рівня володіння цифровими засобами для організації навчального процесу у школі. Прикладом є Столичний центр відкритої освіти, створений Інститутом післядипломної

освіти Київського університету ім. Бориса Грінченка, який пропонує тренінги та ресурси для розвитку цифрової компетентності вчителя на основі розвитку індивідуальної траєкторії (<http://surl.li/brdyr>). В основу самооцінювання цього центру покладено міжнародні стандарти ІК-компетентності вчителів, розроблені ЮНЕСКО. Вчителям пропонується побудувати індивідуальну траєкторію розвитку ІК-компетентності з використанням онлайн ресурсів.

У рамках реформи Нової української школи (НУШ) вчителям пропонується використати досвід європейських вчителів (Фінляндії), а саме – визначити власну професійну ідентичність та практичні знання (який я вчитель?) через розроблення інтелект-карти практичних знань, де запропоновано відобразити й те, як вчителі використовують ІКТ.

Сьогодні існує низка інструментів самооцінювання професійних компетентностей вчителя, що розроблена міжнародною спільнотою. Так, наприклад, педагогами Фінляндії створено ресурс LessonApp, що надає підтримку педагогам у здійсненні самооцінювання та рефлексії. Цей інструмент призначений для користувачів LessonApp, щоб відстежувати свій особистий розвиток як вчителя (<https://lessonapp.fi/contact/>). Зокрема, LessonApp базується на концепціях, що впроваджуються у фінську систему освіти (рис. 1). Цей інструмент включає такі онлайн ресурси, що сприяють активізації методів навчання у класі. На платформі вчителі можуть використовувати вже готові уроки, або планувати власні за допомогою окремих блоків уроків. LessonApp не прив'язаний до жодної навчальної програми. Безкоштовна версія доступна для вчителів з різних країн, на сьогодні вже більше ніж 150 країн користуються даним інструментом.

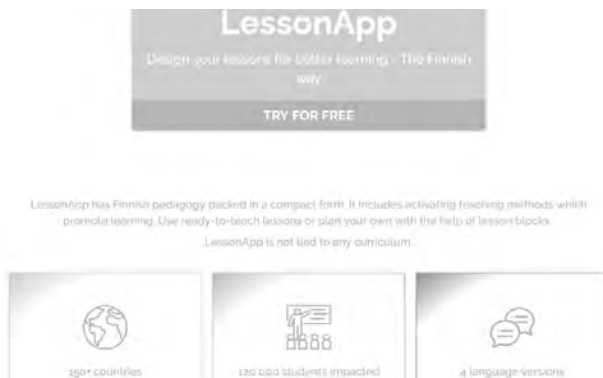

Рис. 1. Платформа LessonApp (Фінляндія)

Ще одним прикладом інструменту самооцінювання є інструмент, створений Центром вчителів-лідерів у Пенсильванії (США), щоб допомогти вчителям замислитися над поточними методами викладання, що впливають на соціально-емоційне навчання учнів та їхні власні компетентності для впровадження цих методів навчання (<http://bitly.ws/Hn49>). Цілями цього інструменту є: надати можливість вчителям обміркувати та самостійно оцінити соціально-емоційне навчання як невід'ємну частину високоякісного викладання та навчання; надати оцінку здатності вчителя та сприяти соціально-емоційному навчанню учнів за допомогою різноманітних навчальних практик; забезпечити вчителям механізми обмірковування своїх власних компетентностей та розглянути, який вплив їхні можливості мають на впровадження освітніх практик; використовувати цей інструмент як частину планів професійного розвитку або оцінювання педагогів.

Австралійські педагоги також пропонують інструменти для самооцінювання, що є у відкритому доступі. Зокрема, онлайн-ресурс AITSL (<https://www.aitsl.edu.au/lead-develop>) призначений для вчителів та керівників шкіл, які бажають реалізувати стратегії професійного зростання, розвинути лідерський потенціал у школах та розвивати власні навички лідерів. Інструмент знайомить вчителів та керівників закладів освіти з освітніми стандартами, надає можливості користування різноманітними інструментами для створення власних блогів, розроблення та проведення онлайн-уроків, оцінювання власних компетентностей, удосконалення педагогічної майстерності (Рис. 2).

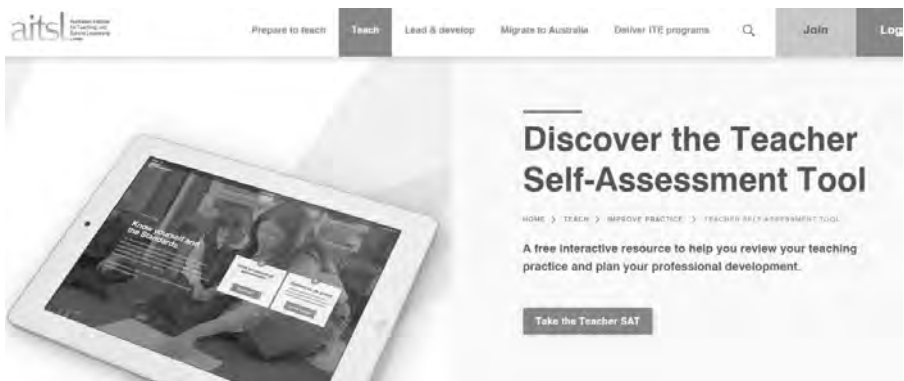

Рис.2. Інструмент самооцінювання вчителів (Австралія)

Оглянувши окремі інструменти для самооцінювання цифрової компетентності вчителя у країнах зарубіжжя, а також, спираючись на існуючий досвід в Україні, слід підкреслити, що сьогодні вітчизняна освіта значно просувається у використанні цифрових засобів. Про це свідчить й те, що вчителі широко використовують ІКТ під час проведення уроків, здійснюють дистанційне навчання, спираючись на міжнародний досвід. Введення інструментарію самооцінювання цифрової компетентності вчителів є важливим кроком для вітчизняної освіти, оскільки, відповідаючи на питання щодо використання цифрових засобів, вчителі вимірюють свій рівень цифрової компетентності та водночас бачать перспективи розвитку професійних якостей.

Ключові слова: цифрова компетентність вчителя, інструмент самооцінювання, професійний розвиток.

Література

- Andrade, H. L. (2019). A Critical Review of Research on Student Self-Assessment. *Front. Educ.*, 4. <https://doi.org/10.3389/educ.2019.00087>
- Bailey, G. (1981). *Teacher self-assessment: a means for improving classroom instruction*. Washington: National Education Association. <https://eric.ed.gov/?id=ED207967>
- Tejeiro, R. A., Gomez-Vallecillo, J. L., Romero, A. F., Pelegrina, M., Wallace, A., and Emberley, E. (2012). Summative self-assessment in higher education: implications of its counting towards the final mark. *Electron. J. Res. Educ. Psychol.*, 10, 789–812.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОЇ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ОСВІТІ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЗАРУБІЖЖЯ

Олена Онаць, к.пед.н.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Відкритість і готовність соціальних інститутів до партнерської взаємодії у державно-громадському управлінні освітою є важливою характерною ознакою демократичного громадянського суспільства і є особливо актуальним питанням в умовах війни з російським агресором і повоєнного відновлення України.